

L'ESCRITURA

Plaqueta d'ívor amb inscripció fenícia. s. VI a.C. Recuperat en las excavacions de Joan Planells dirigides per Glenda Grazziani. MAEF.

MÉS ENLLÀ DE L'ESCRITURA

La destresa fenícia en el comerç i la navegació va contribuir a la difusió del seu llegat lingüístic i escrit per tot el Mediterrani, i el seu alfabet, heretat i modificat, va servir com a punt de partida per al desenvolupament de diverses escriptures, incloent-hi el grec, el llatí i, finalment, molts dels sistemes alfabètics moderns que utilitzem avui dia.

Els fenicis no van inventar l'alfabet des de zero; més aviat, van heretar un sistema d'escriptura més complex i el van transformar en un alfabet més eficient. Van reduir significativament el nombre de caràcters, simplificant-lo a un alfabet de només 22 lletres consonants.

EL NAIXEMENT DE L'ESCRITURA

L'avanç de l'escriptura va ser essencial per a societats en desenvolupament, sent crucial en el comerç, diplomàcia, legislació, justícia, expressions religioses i, fonamentalment, per a transmetre la seva història. Aquest progrés va coincidir amb les línies colonitzadores fenícies i gregues.

SUPORTS I MATERIALS

Els textos fenicis trobats són molt breus i escassos, en gran manera a causa de la naturalesa perible dels materials utilitzats; papir, pells i materials vegetals van ser els suports habituals de l'escriptura fenícia.

Els contenidors ceràmics solen mostrar inscripcions incises, estampillades o pintades de caràcter econòmic i comercial. Aquest és el cas de les recents inscripcions pintades sobre ceràmica trobades al Castell d'Eivissa. Les ceràmiques domèstiques poden ser marcades per una inscripció amb el nom del propietari de l'objecte. Hi ha casos particulars on s'observen inscripcions amb una naturalesa diversa com és un abecedari fenici aparegut sobre una ceràmica grisa de finals del segle VIII a. C. o inicis del VII a. C. al Castell de Doña Blanca.

Un altre tipus d'inscripcions fenícies són les cultuals, rituals o votives, gairebé sempre trobades en contextos religiosos. Aquestes inscripcions se solien inscriure sobre ceràmica, deixants de pedra o sobre el pedestal d'alguna estàtua com es veu en la cèlebre Astarté del Carambolo.

A causa de les interaccions culturals i comercials entre els fenicis i altres civilitzacions alguns epígrafs fenicis eren bilingües, com el deixant de Karatepe amb luvita o les làmines de Pyrgi amb etrusc.

ESCRITURA FENÍCIA A EIVISSA

A Eivissa es troba un dels conjunts més importants d'exemples d'escriptura fenícia de tot el Mediterrani occidental. La més destacada és la placa pertanyent a la Cova Santuari donis Culleram del segle IV a. C. en escriptura *neopúnica.

De recent descobriment destaquen dues inscripcions: una sobre suport d'ivori amb una cronologia entorn del segle VAIG VEURE a. C. i una altra més tardana d'entre els segles V i IV a. C. sobre marbre, trobades en l'excavació del carrer Joan Planells excavat per Glenda Graziani.

Aquestes mostres epigràfiques de caràcter votiu, estan estretament vinculades als cultes religiosos, expressant precs i oracions. A més, com a testimoniatge del comerç de l'època, s'han trobat diverses inscripcions sobre ceràmica en el jaciment del Castell de Dalt Vila (Eivissa).

I'dn l'ršp mlqrt mqd (š)
z 's ndr 's' dr bn 's(y)
bn brgd bn šmnhl(š)

*"Per el senyor Reixef Melgart aquest san-tuari que ha
dedicat Eixaddir fill de Aixi
fill de Bergad fill de Eixmunkhil-lets"*

Inscripció de la plaqueta de bronze procedent del Santuari
des Culleram. Segle IV a.C.

p`l wndr whdš yt hgzl
st `bd'smn bn `zrb`l
hkhn lrbtn ltnt 'drt
whgd wb`l hrš h' btm

*"ha fet i ha dedicat i ha renovat el mur
aquest Abdeixmun fill d' Azarbaal
el sacerdot per la nostre senyora per Tanit poderosa
i la afortunada i l'arquitecte aquell (ell) va construir"*

Inscripció de la plaqueta de bronze procedent del santuari
des Culleram. Segle IV a.C.

I'dn l'šmn w Irb
t l'sr(t?) 'z p`l 's
mn'b bn `bd(ms...)
n`bd...n bn (g)y
ry bn bdgd bn d`mlk
bn 'hb kšm`ql dbr

y

*"Per el senyor, per Eixmun i per BI senyo-
ra per Aixtart això que ha fet
Minab () fill de Abd..
fill de Abd...n fill de (G)ui-
rai(?) fill de Bodgad fill de Daamilk
fill de Akhab perquè ha escoltat la veu de la seva pa-
raula"*

Inscripció de la plaqueta d'os localitzada en les
excavacions del Carrer Joan Planells. Segle VI a.C.

l'dn lmlqrt `l hsr s(ml)
hrs dl hkttrt šlm (ndr)
b`m tg `lbn kš(m`) (ql')

*"Per el senyor per Melqart sobre Tir (estàtua)
d'or amb pedestal ha complert (el vot)
del poble de Tglbn perquè ha es(coltat la seva veu)"*

Inscripció de la plaqueta de marbre localitzada en les excavacions del Carrer
Joan Planells. Segles III-II a.C.